

Sygn. akt SNO 20/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Tomasz Grzegorzcyk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w /.../ i

przedstawiciela Krajowej Rady Sądownictwa,

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 maja 2014 r.,

sprawy **K. Ś.**

sędziego Sądu Rejonowego w /.../

w związku z odwołaniami Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego i Krajowej Rady Sądownictwa

od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w /.../

z dnia 13 stycznia 2014 r., sygn. akt ASD/.../,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu - Sądowi Dyscyplinarnemu w /.../.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 stycznia 2014 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny w /.../ : I. uznał obwinioną K. A. Ś. - sędziego Sądu Rejonowego w /.../, za winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w dniu 2 grudnia 2009 r. w /.../, pełniąc funkcję sędziego Sądu Rejonowego /.../ i będąc uprawnioną do wystawienia dokumentu, poświadczyła nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne w protokole rozprawy w sprawie o sygnaturze akt II K 268/09, dotyczącej wydania wyroku łącznego w sprawie skazanego G. W., że w tym dniu, po przeprowadzeniu rozprawy, Sąd wydał wyrok łączny - pomimo tego, że wyrok ten wówczas nie zapadł, ponieważ sędzia go nie podpisała oraz nie został ogłoszony, czym dopuściła się uchybienia godności urzędu sędziowskiego, to jest popełnienia czynu określonego w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z dnia 5 kwietnia 2013 r., poz. 427 - tekst jednolity), i za to przewinienie dyscyplinarne, na podstawie art. 107 § 1 w związku z art. 109 § 1 pkt 4 tej ustawy, orzekł wobec obwinionej karę dyscyplinarną przeniesienia na inne miejsce służbowe w okręgu Sądu Okręgowego w /.../; II. uznał obwinioną K. A. S. za winną popełnienia przewinień dyscyplinarnych polegających na tym, że w dniu 7 grudnia 2009 r. - jako sędzia referent w sprawie II K 268/09 nakłaniała protokolantkę K. P. do umieszczenia w aktach tej sprawy niezgodnego z przebiegiem rozprawy, przygotowanego przez siebie protokołu z rozprawy w dniu 25 listopada 2009 r. oraz że w dniu 8 stycznia 2010 r. dopuściła się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, tj. art. 154 k.p.k. w ten sposób, że postanowieniem z dnia 8 stycznia 2010 r. w sprawie o sygn. II K 268/09 Sądu Rejonowego /.../ dokonała sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w protokole z ogłoszenia wyroku, poprzez wpisanie w miejsce „po sporządzeniu wyroku przewodniczący ogłosił go publicznie, podał ustnie najważniejsze powody wyroku oraz wskazał stronom sposób i termin odwołania” - „Sąd postanowił wznowić przewód sądowy”, dokonując tej czynności bez wysłuchania protokolanta i w zakresie niestanowiącym oczywistej omyłki pisarskiej, czym dopuściła się uchybień godności urzędu sędziowskiego, tj. popełnienia czynów określonych w art. 107 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych i za każde z tych przewinień dyscyplinarnych, na podstawie art. 107

§ 1 w związku z art. 109 § 1 pkt 4 tej ustawy, orzekł karę dyscyplinarną przeniesienia na inne miejsce służbowe w okręgu Sądu Okręgowego w /.../ (pkt II).

Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny wskazał, że popełnienie przez obwinioną przewinień dyscyplinarnych, których opis odpowiada ustawowym znamionom czynu zabronionego zakwalifikowanego jako przestępstwo umyślne określone w art. 271 § 2 k.k., wynika wprost z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 września 2013 r. i stanowi wyraz lekceważenia przez nią porządku prawnego. Jednakże, w ocenie Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji, obwiniona nie utraciła przez to kwalifikacji do sprawowania urzędu sędziego. Podnosząc z jednej strony, że popełnionymi przewinieniami dyscyplinarnymi obwiniona wyrządziła znaczną szkodę sądowi oraz wymiarowi sprawiedliwości, godząc w jego powagę i dobre imię pracowników, a z drugiej - wskazując na niezbyt wysoki ładunek społecznej szkodliwości tych przewinień z uwagi na wydanie w ostateczności wyroku łącznego, tyle że ze zwłoką, trudną sytuację życiową obwinionej spowodowaną nieuleczalną chorobą ojca, wyrażenie przez nią skruchy i żalu, dotychczasową niekaralność dyscyplinarną i dotychczasową dobrą opinię, Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji stanął na stanowisku, że orzeczenie wobec obwinionej kary złożenia z urzędu byłoby zbyt daleko idące. W ocenie tego Sądu, biorąc pod uwagę, że obwiniona jest stosunkowo młodym człowiekiem, należy jej dać szansę wykazania, iż był to jedynie niechlubny incydent w jej dotychczasowej służbie sędziowskiej. Temu zaś celowi służyć będzie najlepiej - dolegliwa ze względu na skutki jej wymierzenia, ale współmierna do popełnionych przez obwinioną poważnych przewinień dyscyplinarnych - kara przeniesienia na inne miejsce służbowe, wymierzana za najcięższe kategorie przewinień służbowych, nie wymagających jednak całkowitej eliminacji z pełnienia służby.

Odwołania od powyższego wyroku wnieśli zastępca rzecznika dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w /.../ oraz Krajowa Rada Sądownictwa.

Zastępca rzecznika dyscyplinarnego zaskarżył wyrok na niekorzyść obwinionej w całości i zarzucając: 1) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. 392 § 1 k.p.k., polegającą na zaniechaniu ujawnienia na rozprawie w dniu 13 stycznia 2013 r. akt postępowania dyscyplinarnego

zastępcy rzecznika dyscyplinarnego, sygn. K-.../2010, pomimo prowadzenia postępowania od początku w nowym składzie oraz 2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawy orzeczenia mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegający na ustaleniu, że obwiniona cieszy się dobrą opinią a czyny jakich się dopuściła stanowią jedynie niechlubny incydent w jej dotychczasowej służbie sędziowskiej, podczas gdy prawidłowo oceniony materiał dowodowy z wykorzystaniem akt postępowania dyscyplinarnego zastępcy rzecznika dyscyplinarnego prowadzi do całkowicie odmiennych wniosków, wniósł o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu pierwszej instancji.

W uzasadnieniu odwołania skarżący wskazał, że ocena co do posiadania przez obwinioną dobrej opinii oraz incydentalnego charakteru popełnionych przez nią czynów została przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji oparta wybiórczo na znajdujących się w aktach osobowych ocenach i opiniach związanych z pracą obwinionej jako asesora i stosunkowo odległych od czasu popełnienia przypisanych jej czynów, z pominięciem zawartych w tych aktach licznych zarządzeń nadzorczych, świadczących o potrzebie objęcia prowadzonych przez obwinioną spraw szczególnym nadzorem oraz wytyku administracyjnego udzielonego jej w trybie art. 37 § 4 u.s.p. przez prezesa Sądu Rejonowego /.../, a nadto bez uwzględnienia materiałów znajdujących się we wskazanych wyżej aktach postępowania dyscyplinarnego, co doprowadziło do błędnych ustaleń co do opinii służbowej o obwinionej i okoliczności towarzyszących popełnieniu przez nią czynów w dniach 7 grudnia 2009 r. oraz 8 stycznia 2010 r.

Krajowa Rada Sądownictwa zaskarżyła wyrok na niekorzyść obwinionej w części dotyczącej orzeczenia o karze i zarzucając, na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. w związku z art. 128 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, rażąco niewspółmierność wymierzonej obwinionej kary dyscyplinarnej przeniesienia na inne miejsce służbowe - za każde z trzech przewinień, nieodzwoiercedlającej stopnia społecznej szkodliwości i niespełniającej w związku z tym celów, jakie ma osiągnąć, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie wobec obwinionej kary dyscyplinarnej złożenia z urzędu, określonej w art. 109 § 1 pkt 5 tej ustawy.

W uzasadnieniu odwołania - z powołaniem się na Zbiór Zasad Etyki Zawodowej Sędziów - podniesiono, że przypisane obwinionej delikty prowadzą do jednoznacznego stanowiska, iż utraciła ona atrybut nieskazitelnosci charakteru, a tym samym nie może w dalszym ciągu pełnić służby. Swoim zachowaniem obwiniona sprzeniewierzyła się bowiem obowiązkom wynikającym z rotę ślubowania, jakie złożyła obejmując urząd, to jest, między innymi, obowiązkowi stania na straży prawa, a w postępowaniu kierowania się zasadami godności i uczciwości. W ocenie skarżącej, okoliczności wskazane przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji nie mogą być uznane za decydujące i przesadzające o wyborze kary. Młody wiek, dotychczasowa niekaralność oraz sytuacja życiowa obwinionej nie uzasadniają orzeczenia kary łagodniejszej niż złożenie sędziogo z urzędu. Podstawowym przymiotem każdego sędziogo jest bowiem nieskazitelnosc charakteru, którą obwiniona utraciła popełniając przewinienia dyscyplinarne z winy umyślnej oraz wyrządzając nimi znaczną szkodę sądowi i wymiarowi sprawiedliwości, godząc w jego powagę i dobre imię pracowników. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, wnioskowana kara dyscyplinarna będzie adekwatna do stopnia społecznej szkodliwości popełnionych czynów i uczyni zadość potrzebie ochrony powagi urzędu sędziowskiego oraz uwzględni zaufanie uczestników procesów i obywateli do sporządzanych dokumentów sądowych.

Na rozprawie w dniu 26 maja 2014 r. Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny, w uwzględnieniu wniosku przedstawiciela Krajowej Rady Sądownictwa, na podstawie art. 452 § 2 k.p.k. ujawnił i zaliczył w poczet materiału dowodowego opinie służbowe o obwinionej zawarte na k. 101-103 akt zastępcy rzecznika dyscyplinarnego, sygn. K-.../2010 oraz z urzędu - w oparciu o art. 167 w związku z art. 452 § 2 k.p.k. - dowody wskazane we wniosku zastępcy rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania jako dowody do ujawnienia na rozprawie.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Nie budzi wątpliwości, że przypisane obwinionej trzy przewinienia dyscyplinarne, przez popełnienie których uchybiła ona godności sprawowanego urzędu sędziogo, stanowią jednocześnie przestępstwa umyślne stypizowane w art. 271 § 2 k.k. oraz art. 13 § 1 w związku z art. 271 § 2 k.k. W orzecznictwie Sądu

Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego prezentowany jest pogląd, że popełnienie przez sędziego przewinienia dyscyplinarnego, którego opis odpowiada ustawowym znamionom czynu zabronionego stypizowanego jako przestępstwo umyślne, stanowi wyraz tak rażącego lekceważenia porządku prawnego, że z reguły powoduje utratę kwalifikacji do sprawowania urzędu sędziego, niezależnie od oceny jego wcześniejszej służby, a więc za takie przewinienie dyscyplinarne karą odpowiednią powinno być, z reguły, złożenie sędziego z urzędu. Podkreśla się, że szczególnie wielki uszczerbek dla dobra służby i interesu wymiaru sprawiedliwości powstaje wówczas, gdy naganne zachowanie się sędziego staje się przedmiotem zarzutu aktu oskarżenia wytoczonego przeciwko sędziemu i zostaje przez sąd powszechny uznane za przestępstwo o charakterze umyślnym. Ta jedna okoliczność obciążająca może nawet zniwelować znaczenie wszystkich okoliczności łagodzących i niejako samoistnie zdecydować o zasadności wymierzenia najsurowszej kary dyscyplinarnej, to jest kary złożenia z urzędu. Nie powinien bowiem wymierzać sprawiedliwości sędzia, który sam dopuszcza się czynu, którego opis odpowiada znamionom przestępstwa umyślnego (por. wyroki: z dnia 27 sierpnia 2007 r., SNO 47/07, OSNKW 2007 nr 11, poz. 17; z dnia 21 października 2008 r., SNO 78/08, LEX nr 1288994; z dnia 31 stycznia 2013 r., SNO 56/12, LEX nr 1418815 i powołane w nich orzeczenia).

Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji uznał, że orzeczenie wobec obwinionej kary złożenia z urzędu sędziego byłoby zbyt daleko idące (niewspółmierne do popełnionych przez nią poważnych przewinień dyscyplinarnych), gdyż wymierzenie takiej kary - z uwagi na jej drastyczne skutki dla sytuacji życiowej sędziego - powinno następować w sytuacji wyjątkowej i że należy tutaj zachować pewien umiar, w szczególności gdy obwinionym jest sędzia niekarany dyscyplinarnie i cieszący się dotąd dobrą opinią, a te przymioty posiada obwiniona sędzia. Ocena ta budzi zastrzeżenia, gdyż po pierwsze - zaprezentowane stanowisko jest co prawda powtórzeniem poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 stycznia 2013 r., SNO 52/12 (LEX nr 1297723), jednakże w odniesieniu do wymiaru kary za popełnione przez sędziego przewinienie „wyłącznie służbowe”, a po drugie - ocena co do współmierności lub niewspółmierności orzekanej kary może być dokonana dopiero po dokonaniu

prawidłowych ustaleń faktycznych w wyniku przeprowadzenia zgodnego z procedurą postępowania dyscyplinarnego - art. 2 § 2 i art. 4 k.p.k. w związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2003 r., SNO 11/03, LEX nr 470260).

W tym aspekcie przedwczesne jest zatem czynienie rozważań co do zarzucanej w odwołaniu Krajowej Rady Sądownictwa rażącej niewspółmierności wymierzonych obwinionej kar przeniesienia na inne miejsce służbowe za każde z trzech przypisanych jej przewinień dyscyplinarnych wypełniających znamiona przestępstw umyślnych z art. 271 § 2 k.k. W pierwszym rzędzie za trafne należy bowiem uznać podniesione w odwołaniu zastępcy rzecznika dyscyplinarnego zarzuty zaniechania przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji ujawnienia w toku przewodu sądowego wszystkich zaoferowanych dowodów potrzebnych do ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności kwestii wymiaru kary, a w rezultacie oparcia się na niekompletnym materiale i - w konsekwencji - dokonania błędnych ustaleń co do dotychczasowego posiadania przez obwinioną dobrej opinii oraz incydentalnego charakteru popełnionych przez nią czynów. Co prawda Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny, w celu weryfikacji tych zarzutów, uzupełnił postępowanie dowodowe w tym zakresie, jednakże uznał, że znaczenie dowodów przeprowadzonych w trybie art. 452 § 2 k.p.k. jest na tyle istotne dla skuteczności podważenia ustaleń poczynionych przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji, iż wydanie w tej sytuacji orzeczenia reformatoryjnego naruszałoby zasadę instancyjności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., II KK 284/05, LEX nr 176040). Należy przy tym mieć na uwadze prezentowane w judykaturze Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego stanowisko, że - zważywszy na charakter kary złożenia z urzędu - w wypadku konieczności dokonania zmian ustaleń faktycznych w sprawie, sędzia powinien być objęty analogiczną ochroną jak oskarżony w postępowaniu karnym i mieć zapewnioną gwarancję dwukrotnego dokonania oceny tych samych okoliczności faktycznych jako podstawy wymiaru tej najsurowszej kary dyscyplinarnej - art. 454 § 2 k.p.k. w związku z art. 128 Prawa o ustroju sądów powszechnych (tak w wyrokach z dnia 22 lutego 2012 r., SNO 2/12, LEX nr 1215794 oraz z dnia 12 grudnia 2012 r., SNO 50/12, LEX nr 1250867).

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. w związku z art. 128 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych.